

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Budiš
na roky 2014-2020**

obec
BUDIŠ

2014

OBSAH:

ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

- 1.1. Základné informácie (tabuľka)
- 1.2. História obce
- 1.3. Širšie územné vzťahy
- 1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

- 2.1. Prírodné charakteristiky
  - geomorfológia, klimatické podmienky, hydrologické pomery, pôdna charakteristika, fauna a flóra, krajinná štruktúra
- 2.2. Ochrana prírody
  - chránené územia, NATURA 2000, ÚSES
- 2.3. Životné prostredie
  - ovzdušie, voda, odpady, seizmicita, radónové riziká, environmentálna regionalizácia

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

- 3.1. Demografická situácia obce
  - stav a vývoj obyvateľstva, pohyb obyvateľstva, veková štruktúra obyvateľstva
- 3.2. Vzdelávanie, vzdelanosť obyvateľstva
- 3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie

4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE

- 4.1. Pamiatky a tradície
  - tradície, kultúrne a historické pamiatky, osobnosti, rodáci,
- 4.2. Spoločenský život
  - kluby, spolky, združenia, spoločenské aktivity a akcie

5. MATERIÁLNE A FINANČNÉ ZDROJE

- 5.1. Bývanie a bytový fond
- 5.2. Základná a technická infraštruktúra
  - doprava, voda a odpady, komunikačné a informačné siete, elektrina, plyn,
- 5.3. Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra
  - občianska vybavenosť a služby, sociálne a zdravotné služby, školstvo a vzdelávanie, kultúra a osвета, zariadenia pre rekreáciu, šport a oddych, administratíva a verejná správa

6. EKONOMICKÉ VYUŽÍVANIE ZDROJOV

- 6.1. Podnikateľské sféra
  - primárny sektor, sekundárny sektor, terciálny sektor, kvartérny sektor, organizačná štruktúra hospodárstva
- 6.2. Trh práce
  - zamestnanosť, nezamestnanosť

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT ANALÝZA

8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

- 8.1. Audit problémov - najdôležitejšie problémy, kľúčové problémy – matrica problémov

9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC

- 9.1. PHSR VÚC
- 9.2. ÚPN VÚC

10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA

- 10.1. Rozvojový potenciál územia, disparity rozvoja

III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

11. VÍZA A CIELE ROZVOJA OBCE

11.1. Vízia

11.2. Ciele stratégie rozvoja

- (*prioritné oblasti,*) strategický (globálny) cieľ, všeobecné (strategické) ciele, špecifické ciele

12. FINANČNÝ RÁMEC

12.1. Zdroje financovania stratégie

4. MONITORING

5. ČASOVÝ HARMONOGRAM

ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ I. AUDIT ÚZEMIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

1.1. Základné informácie

Kategorizácia

Územné členenie: Okres Turčianske Teplice, Žilinský kraj, Slovensko

Typ celku (obce): Obec

Región: Turiec

Obvod: Žilina

Symboly

Štatutárny zástupca

Meno: Svetozár Ďurica

Funkcia: starosta

Adresa

Obecný úrad Budiš

Číslo: 7

PSČ: 038 23

Pošta: Dubové

Kontaktné informácie

Telefón: : 043 / 496 26 20

E-mail: uobecny@gaya.sk

WEB: www.budis.ocu.sk

Faktografické údaje

Kód obce: 512125

IČO: 00316598

DIČ: 2020594675

Počet obyvateľov: 207 (k 31.12.2012)

Rozloha: 1 027 ha – 10,27 km²

Hustota: 20 obyv./km²

Nadmorská výška: 478 m.n.m.(

Súradnice: GPS: 48°52'22" N,
18°45'28" E

Prvá písomná zmienka: v roku 1 573

Úradné hodiny

pondelok 07:30 – 14:30

utorok 07:30 – 14:30

streda 07:30 – 15:30

štvrtok 07:30 – 14:30

piatok 07:30 – 11:30

Spádovosť obce:

Sídlo matričného úradu	Slovenské Pravno
Sídlo pracoviska daňového úradu	Žilina
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Turčianske Teplice
Sídlo Okresného súdu	Martin
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Martin
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Martin
Sídlo Územnej vojenskej správy	Žilina
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Turčianske Teplice
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Martin

Školy:

Základná škola II.stupeň	Nie
Materská škola	Nie

Dopravné spojenie :

Autobusová zastávka	Áno
Vlaková zastávka	Nie

Obecná infraštruktúra:

Verejný vodovod	Áno
Verejná kanalizácia	Nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Nie
Rozvodná sieť plynu	Áno
Káblová televízia	Nie

Vybrané služby:

Predajňa potravinárskeho tovaru	Áno
Pohostinské odbytové stredisko	Áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	Nie
Predajňa pohonných látok	Nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	Nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	Nie
Hotel (motel, hotel)	Nie
Penzión *** až *	Nie
Turistická ubytovňa **, *	Nie
Chatová osada *** až *	Nie
Kemping **** až *	Nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	Nie
Komerčná poisťovňa	Nie
Komerčná banka	Nie
Bankomat	Nie
Pošta	Nie

Zdravotníctvo- vybrané ukazovatele:

Lekárne a výdajne liekov	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a dorast	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	nie

Životné prostredie- vybrané ukazovatele:

Skládka komunálneho odpadu	nie
Komunálny odpad	áno
Využívaný komunálny odpad	áno
Zneškodňovaný komunálny odpad	áno

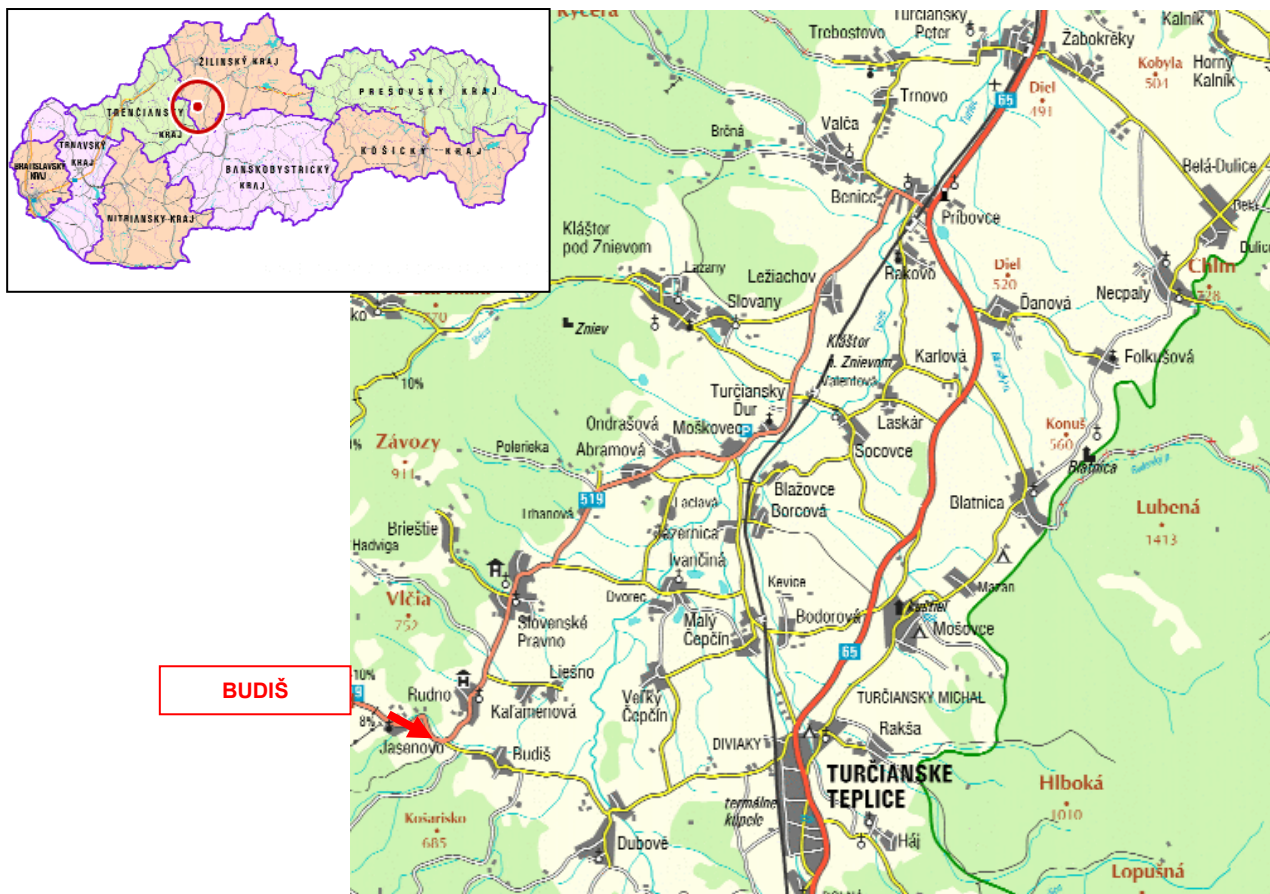
1.2. História obce

Názov tejto pôvodne poddanskej obce je pravdepodobne odvodený podľa chatrného obydlija - búda. Prvá písomná zmienka je z roku 1573 - Budiš. V roku 1616 je známa ako Budis, v roku 1773 ako Budiss; maďarsky Budis, Turócborkút. Bola zemianskou obcou Horváthovcov, neskoršie Bakovských. V roku 1715 mala 7 domácností, v roku 1785 mala 22 domov a 136 obyvateľov, v roku 1825 mala 26 domov a 200 obyvateľov. V obci bola píla a mlyn. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a pracovali v lesoch. Rozvinuté bolo tkáčstvo. Aj za I. ČSR boli obyvatelia väčšinou poľnohospodári. Zapojili sa do SNP.

1.3. Širšie územné vzťahy

Dopravná poloha obce je výhodná iba s cestným komunikačným prepojením na bližšie i vzdialenejšie okolie. Železničné spojenie je najbližšie v Turčianskych Tepliciach. Budiš leží 7 km západne od okresného kúpeľného mesta Turčianske Teplice. Susedné obce: Kaľamenová, Dubové, Rudno, Jasenovo, Liešno. Z hľadiska cestnej doprava cez obec vedie cesta II. triedy č. 519 v smere na Turčianske Teplice a na spojnicu medzi Martinom a Prievidzou.

Z administratívneho hľadiska je obec začlenená do okresu Turčianske Teplice a Žilinského samosprávneho kraja. Vzhľadom k tomu, že obec je otvorenou ekonomickou a sociálnou jednotkou s väzbami na svoje okolie je dôležité, kde sa v tomto priestore nachádza.

1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

Obec Budiš nemá vlastný územný plán.

Zoznam schválených VZN:

- VZN o miestnych poplatkoch
- VZN miestne referendum
- VZN o dotácii pre centrum voľného času
- VZN o núdzovom zásobovaní pitnou vodou
- VZN o opatrovateľskej službe
- VZN o podmienkach predaja výrobkov a poskytovaní služieb na trhovách miestach
- VZN o podmienkach predaja, podávania a používania alkoholických nápojov
- VZN o držaní psov

2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

2.1. Prírodné charakteristiky

- geomorfológia, klimatické podmienky, hydrologické pomery, pôdna charakteristika, fauna a flóra, krajinná štruktúra

Obec Budiš leží v juhozápadnej časti Turčianskej kotliny na úpätí pohoria Žiar, v pramennej oblasti potoka Jasenica. Nadmorská výška v strede obce je 495 m n. m. a v chotári 473–764 m n. m. Prevažne zalesnený pahorkatinný povrch chotára tvoria kryštálické horniny a treťohorné štrky. Vo vyšších polohách sú jedľobučiny a smrečiny. Má hnedé lesné pôdy. V chotári obce sa nachádzajú dva minerálne pramene: zemitej uhlíčitej vody a sírnej kyselky.

2.2. Ochrana prírody - chránené územia

POPIS HRANÍC OCHRANNÝCH PÁSIEM PRÍRODNÝCH MINERÁLNYCH ZDROJOV V BUDIŠI

Ochranné pásmo I. stupňa v Budiši

Ochranné pásmo I. stupňa je vyznačené v mapovom podklade – Základná mapa Slovenskej republiky v mierke 1: 5 000, list 36 – 11 - 22.

Ochranné pásmo I. stupňa chráni výverovú oblasť. Západná hranica vedie, od odbočky cesty z Jasenova do Budišu, smerom na obec Rudno po štátnej ceste. Vo vzdialenosti 200 m od odbočky sa stáča na východ a je vedená po vrstevnici 484 m.n.m. Severná hranica v oblasti stáčania sa vrstevnic smerom na sever, prechádza na vrstevnicu 480 m.n.m až po križovanie s poľnou cestou medzi Rudnom a Budišom a pokračuje po nej až po premostenie potoka Jasenica, pokračuje pozdĺž potoka až po jeho stáčanie sa na sever. Východná hranica je vedená kolmo cez potok a na jeho druhej strane vedie po poľnej ceste, poza plniareň minerálnych vôd, križuje štátnu cestu Turčianske Teplice – Jasenovo. Ochranné pásmo na východnom okraji obce zaberá časť údolnej nivy bezmenného potoka, v ktorej sa nachádzajú zdroje podzemnej vody BH-15 a BH-16. Južná hranica je až po západnú hranicu vedená po južnom okraji štátnej cesty Turčianske Teplice – Jasenovo.

Ochranné pásmo II. stupňa v Budiši

Ochranné pásmo II. stupňa je vyznačené v mapovom podklade – Základná mapa Slovenskej republiky v mierke 1: 50 000, listy Turčianske Teplice 36 – 11 a Handlová 36 – 13.

Ochranné pásmo II. stupňa chráni tranzitnoakumulačnú oblasť. Južná hranica začína západne od Dolnej Štubne, na kóte 530, je vedená po poľnej ceste smerom do Dubového, pokračuje severozápadným smerom, po okraji lesa, poza kótu Diel 542 m.n.m a obec Budiš. Južná hranica sa v oblasti križovania s lesnou cestou, medzi obcami Budiš a Jasenovo, stáča severným smerom, je vedená lesnou cestou a napája sa na štátnu cestu. Západná hranica je vedená po štátnej ceste cez obce Rudno, Slovenské Pravno, kde sa stáča severozápadným smerom po ceste do obce Brieštie. Za obcou Brieštie pokračuje lesnou cestou, stáča sa smerom na východ a pokračuje poza kóty Čierny diel 781 m.n.m. a Žiar 758 m.n.m. až po poľnú cestu medzi obcami Kláštor pod Znievom – Polorieka, po ktorej pokračuje do obce kde prechádza na štátnu cestu a je vedená do obce Abramová. Východná hranica je vedená poľnou cestou z Abramovej do osady Laclavá, pokračuje južným smerom pozdĺž štátnej cesty cez obec Ivančina do Veľkého Čepčína, kde prechádza po poľnej ceste vedenej pozdĺž Čepčinského potoka až po jej križovanie s cestou III/06545, kde sa stáča východne na Turčianske Teplice a v oblasti križovania s Ivančinským potokom je opäť vedená južným smerom, cez Diviacke háje, západne od vrtov TTŠ-1 a HM-2 až po kótu 530.

2.3. Životné prostredie

Obec je členom Združenia obcí Horného Turca na ochranu životného prostredia, ktoré je záujmovým združením právnických osôb a vzniklo k 27.10.1994 v Turčianskych Tepliciach. Obce združené v tomto združení majú spracovaný spoločný Program odpadového hospodárstva do roku 2014.

Obec Budiš zabezpečuje separovaný zber odpadu (papier, plasty, sklo, železo) a odvoz komunálneho odpadu. Triedenie odpadu (elektro, textil a pod.) je zabezpečené prostredníctvom zberného dvora.

Komunálny odpad je vyvážený na regionálnu skládku komunálneho odpadu TKO Horná Štubňa, ktorá je zaradená v zmysle novej legislatívy v odpadovom hospodárstve ako skládka na nie nebezpečný odpad.

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

3.1. Demografická situácia obce

- stav a vývoj obyvateľstva, pohyb obyvateľstva, veková štruktúra obyvateľstva

Obyvateľstvo podľa pohlavia, rodinného stavu a veku podľa SODB 2011

Vek	Muži					Ženy					Obyvateľstvo	
	spolu	Slobodní	ženatí	rozvedení	ovdovení	spolu	slobodné	vydaté	rozvedené	ovdovené	úhrn	%
Budiš												
0 – 2	2	2	0	0	0	5	5	0	0	0	7	3,4
3 – 4	1	1	0	0	0	3	3	0	0	0	4	1,9
6 – 9	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,5
10 - 14	2	2	0	0	0	1	1	0	0	0	3	1,4
15	5	5	0	0	0	6	6	0	0	0	11	5,3
16 - 17	1	1	0	0	0	2	2	0	0	0	3	1,4
18 - 19	2	2	0	0	0	3	3	0	0	0	5	2,4
20 - 24	3	3	0	0	0	1	1	0	0	0	4	1,9
25 - 29	3	3	0	0	0	8	5	3	0	0	11	5,3
30 - 34	6	5	1	0	0	3	2	1	0	0	9	4,3
35 - 39	9	4	5	0	0	14	4	9	1	0	23	11,1
40 - 44	8	2	4	2	0	6	0	6	0	0	14	6,7
45 - 49	15	2	10	3	0	10	2	7	1	0	25	12,0
50 - 54	5	1	4	0	0	2	0	2	0	0	7	3,4
55 - 59	7	0	6	1	0	9	0	8	0	1	16	7,7
60 - 64	4	1	3	0	0	7	0	4	0	3	11	5,3
65 - 69	6	0	4	2	0	13	0	10	0	3	19	9,1
70 - 74	10	0	9	0	1	7	0	4	1	2	17	8,2
75 - 79	3	0	3	0	0	6	0	2	0	4	9	4,3
80 - 84	4	0	4	0	0	4	0	1	0	3	8	3,8
85 +	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0,5
Spolu	97	35	53	8	1	111	34	57	3	17	208	100,0
0 – 5	4	4	0	0	0	8	8	0	0	0	12	5,8
6 - 14	7	7	0	0	0	7	7	0	0	0	14	6,7
Produktívny	69	24	37	8	0	78	19	50	2	7	147	70,7
Poproduktívny	17	0	16	0	1	18	0	7	1	10	35	16,8
Podiel obyvateľstva	0 - 5	-	-	-	-	7,2	-	-	-	-	5,8	-
	6 - 14	-	-	-	-	6,3	-	-	-	-	6,7	-
	produktívny vek	-	-	-	-	70,3	-	-	-	-	70,7	-
	poproduktívny vek	-	-	-	-	16,2	-	-	-	-	16,8	-
Priemerný vek	41,81	-	-	-	-	41,91	-	-	-	-	41,86	-

Obyvateľstvo podľa pohlavia a národnosti podľa SODB 2011

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Budiš			
Slovenská	92	109	201
Česká	0	1	1
Nezistená	5	1	6
Spolu	97	111	208

3.2. Vzdelávanie, vzdelanosť obyvateľstva

Obyvateľstvo podľa pohlavia a stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania podľa SODB 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie		Pohlavie		Spolu
		muži	ženy	
Budiš				
Základné		12	23	35
Učňovské (bez maturity)		25	15	40
Stredné odborné (bez maturity)		18	13	31
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		4	0	4
Úplné stredné odborné (s maturitou)		16	21	37
Úplné stredné všeobecné		0	7	7
Vyššie odborné vzdelanie		1	4	5
Vysokoškolské bakalárske		1	2	3
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		6	8	14
Vysokoškolské doktorandské		1	0	1
Vysokoškolské spolu		8	10	18
Študijný odbor	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotech., tech. chémia, potravinárstvo)	4	1	5
	Zdravotníctvo	0	2	2
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	3	4	7
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	1	3	4
Bez školského vzdelania		11	17	28
Nezistené		2	1	3
Úhm		97	111	208

3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie

Obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženského vyznania podľa SODB 2011

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Budiš			
Rímskokatolícka cirkev	23	32	55
Pravoslávna cirkev	0	1	1
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	55	64	119
Apoštolská cirkev	0	1	1
Bez vyznania	13	9	22
Nezistené	6	4	10
Spolu	97	111	208

Obyvateľstvo podľa pohlavia a materinského jazyka podľa SODB 2011

Materinský jazyk	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Budiš			
Slovenský	92	108	200
Maďarský	0	1	1
Český	0	1	1
Nezistený	5	1	6
Spolu	97	111	208

4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE

4.1. Pamiatky a tradície

- tradície, kultúrne a historické pamiatky, osobnosti, rodáci,

V obci Budiš sa nenachádzajú kultúrne a historické pamiatky.

4.2. Spoločenský život

- kluby, spolky, združenia, spoločenské aktivity a akcie

V obci Budiš sa každoročne koná niekoľko spoločenských a kultúrnych podujatí pre obyvateľov obce. Na organizácii spoločenského života sa podieľa aj obecná samospráva poskytovaním priestorov pre jednotlivé podujatia, a taktiež spolupodielaním na organizovaní niektorých spoločenských alebo kultúrnych podujatí.

Každoročné podujatia:

- Medzinárodný deň žien,
- Deň detí,
- Úcta k starším,
- Mikulášska
- Vianočná besiedka,
- Stolnotenisový turnaj

Na spoločenskom dianí obce sa bezprostredne podieľajú aj nasledovné organizácie:

- Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) – sú najaktívnejšou organizáciou s najväčšou členskou základňou, podieľajú sa na plnení úloh Civilnej ochrany obyvateľstva,
- Zbor pre občianske záležitosti (ZPOZ) – podieľa sa na organizovaní významných jubileí občanov, sobášov, uvítaní detí do života, a taktiež pohrebov,

6. EKONOMICKÉ VYUŽÍVANIE ZDROJOV

6.1. Podnikateľské sféra

- primárny sektor, sekundárny sektor, terciálny sektor, kvartérny sektor, organizačná štruktúra hospodárstva podľa SODB 2011

Obyvateľstvo podľa súčasnej ekonomickej aktivity, pohlavia a miesta narodenia

Pohlavie	Osoby ekonomicky aktívne				
	spolu	%	z toho		
			osoby na materskej dovolenke	pracujúci dôchodcovia	nezamestnaní
Budiš					
Muži	55	58,5	0	0	7
Ženy	39	41,5	0	0	8
Spolu	94	100,0	0	0	15

Pohlavie	Osoby na rodičovskej dovolenke	Nepracujúci dôchodcovia	Ostatní nezávislí	Osoby závislé			
				spolu	v tom		
					deti do 16 rokov	študenti stredných škôl	študenti vysokých škôl
Budiš							
Muži	0	24	0	16	12	4	0
Ženy	9	38	0	22	17	4	1
Spolu	9	62	0	38	29	8	1

Pohlavie	Ostatní závislí, nezistení	Úhrn obyvateľstva	Narodení v obci bydliska	
			spolu	%
Budiš				
Muži	2	97	61	62,9
Ženy	3	111	56	50,5
Spolu	5	208	117	56,3

Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa postavenia v zamestnaní, veku a pohlavia

Vek, pohlavie		Postavenie v zamestnaní					Ekonomicky aktívni spolu
		Zamestnanci	podnikatelia		členovia družstiev	ostatní a nezistení	
			so zamestnancami	bez zamestnancov			
Budiš							
15 - 19	muži	0	0	0	0	1	1
	ženy	0	0	0	0	0	0
	spolu	0	0	0	0	1	1
20 - 24	muži	3	0	0	0	0	3
	ženy	2	0	0	0	1	3
	spolu	5	0	0	0	1	6
25 - 29	muži	6	0	0	0	0	6
	ženy	2	0	0	0	0	2
	spolu	8	0	0	0	0	8
30 - 34	muži	8	0	1	0	0	9
	ženy	6	0	0	0	1	7
	spolu	14	0	1	0	1	16
35 - 39	muži	6	0	1	0	1	8
	ženy	5	0	0	0	1	6
	spolu	11	0	1	0	2	14
40 - 44	muži	11	0	1	0	2	14
	ženy	9	0	0	0	0	9
	spolu	20	0	1	0	2	23
45 - 49	muži	3	1	1	0	0	5
	ženy	2	0	0	0	0	2
	spolu	5	1	1	0	0	7
50 - 54	muži	5	0	1	0	0	6
	ženy	6	0	1	0	1	8
	spolu	11	0	2	0	1	14
55 - 59	muži	2	0	0	0	0	2
	ženy	2	0	0	0	0	2
	spolu	4	0	0	0	0	4
60 - 64	muži	1	0	0	0	0	1
	ženy	0	0	0	0	0	0
	spolu	1	0	0	0	0	1
65+	muži	0	0	0	0	0	0
	ženy	0	0	0	0	0	0
	spolu	0	0	0	0	0	0
Úhrn	muži	45	1	5	0	4	55
	ženy	34	0	1	0	4	39
	spolu	79	1	6	0	8	94
%		84,0	1,1	6,4	0,0	8,5	100,0
Z obyvateľstva v produktívnom veku podiel ekonomicky aktívnych							
Muži		-	-	-	-	-	79,7
Ženy		-	-	-	-	-	50,0
Spolu		-	-	-	-	-	63,9
Z obyvateľstva v poproduktívnom veku podiel ekonomicky aktívnych		-	-	-	-	-	0

Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Budiš				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	2	1	3	2
Lesníctvo a ťažba dreva	3	1	4	2
Výroba nápojov	11	13	24	19
Výroba kože a kožených výrobkov	1	0	1	1
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	1	0	1	0
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2	0	2	2
Výroba strojov a zariadení i. n.	3	1	4	3
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	1	0	1	1
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	0	1	1	1
Výstavba budov	2	0	2	2
Špecializované stavebné práce	2	0	2	1
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	2	0	2	2
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	5	1	6	5
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	3	5	8	4
Pozemná doprava a doprava potrubím	2	0	2	2
Skladové a pomocné činnosti v doprave	2	1	3	2
Poštové služby a služby kuriérov	1	1	2	2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	0	2	2	2
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1	0	1	1
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	0	1	1	1
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	0	1	1	1
Právne a účtovnícke činnosti	0	1	1	0
Sprostredkovanie práce	1	0	1	1
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	0	1	1	1
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	1	0	1	1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	5	2	7	7
Vzdelávanie	0	3	3	3
Zdravotníctvo	1	2	3	3
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	1	1	1
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1	0	1	1
Nezistené	2	0	2	2
Spolu	55	39	94	76

6.2. Trh práce - zamestnanosť, nezamestnanosť

Nezamestnanosť v okrese Turčianske Teplice, vrátane obce Budiš sa pohybuje okolo 13,48 %. Väčšina obyvateľov dochádza za prácou do okresných miest – Martin alebo Turčianske Teplice.

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT ANALÝZA

Swot analýza obce Budiš bola použitá ako metóda, ktorá vychádza:

- z analýzy doterajšieho vývoja,
- súčasného stavu obce s uvedením jeho silných stránok,
- súčasného stavu obce s uvedením jeho slabých stránok,
- jeho potenciálnych rozvojových zdrojov – príležitostí (šanci),
- jeho potenciálnych ohrození rozvojových zámerov – hrozieb (rizík).

Pre definovanie základných prvkov SWOT analýzy obce boli využité:

- poznatky z doterajšieho vývoja a súčasného stavu vybavenia obce,
- rozvojové zámery obce,
- strategické ciele, ich priority a opatrenia.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

SWOT ANALÝZA

Poloha obce a väzba na vonkajšie okolie	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - blízkosť kúpeľného mesta - blízkosť jedného z hlavných uzlov regiónu.	<ul style="list-style-type: none"> - nevypracovaný územný plán obce, - ohrozenie životného prostredia a prírodných daností vplyvom komunikačných sietí.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - možnosti kooperácie riešenia otázok regionálneho charakteru s okolitými obcami.	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok vlastných i verejných finančných zdrojov smerujúcich na občiansku vybavenosť.

Životné prostredie	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - blízkosť prírodných prvkov, - dostatok priestorov pre budovanie zón rekreácie a oddychu, - dostatok spodnej vody.	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecný nezáujem na zlepšovaní ŽP a odstraňovaní príčin, - nevyužitie výhodného prostredia, najmä v okolí obce pre budovanie zón rekreácie.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - využitie prírodného potenciálu na vytváranie rekreačných zón, - vyriešenie separovaného zberu odpadov a ich zhodnocovania, pri očakávanom náraste množstva komunálnych odpadov, - zvýšiť vedomie obyvateľstva vo sfére ŽP.	<ul style="list-style-type: none"> - ohrozovanie obce hlučnosťou (najmä nárastom dopravy), prašnosťou a znečisťovaním ovzdušia, - ohrozovanie čistoty spodných vôd žumpami pri rodinných domoch, - vytváranie divokých skládok odpadu.

Technická infraštruktúra	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - <i>udržiavaný majetok obce</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>nevybudovaná kanalizácia obce,</i> - <i>úzke cesty</i> - <i>nedobudované miestne komunikácie, neustála potreba investícií na údržbu a modernizáciu zariadení technickej infraštruktúry,</i> - <i>potrebná rekonštrukcia obecných budov,</i> - <i>potreba investícií do občianskej vybavenosti,</i> - <i>nedostatočná frekvencia autobusových spojov,</i> - <i>divoké skládky odpadu, separovaný zber.</i>
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - <i>dobudovanie a oprava miestnych komunikácií</i> - <i>rekonštrukcia miestnych komunikácií, úpravy obecných verejných priestranstiev,</i> - <i>vybudovanie kanalizácie v celej obci,</i> - <i>rekonštrukcia budovy obecného úradu.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>nedostatok finančných zdrojov a prípadná neúspešnosť projektov pre riešenie rozvoja technickej vybavenosti,</i> - <i>narušovanie urbanistickej štruktúry a vzhľadu obce starými, najmä hospodárskymi budovami.</i>

Sociálna (občianska) infraštruktúra	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - <i>dobrá úroveň bytovej vybavenosti obce s prevahou rodinných domov,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>vysoká prevádzková nákladovosť objektov sociálnej infraštruktúry v pôsobnosti obce,</i> - <i>neúplný základný sortiment ponuky tovarov a služieb,</i> - <i>zhoršený technický stav obecných objektov, dlhodobé zanedbávanie ich údržby a opráv,</i> - <i>nedostatok finančných prostriedkov.</i>
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - <i>zrekonštruovanie komunitných centier obce,</i> - <i>rozšírenie obchodu a služieb, sortimentu a kvality ponuky.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>stav prípravy projektov pre jednotlivé zámery a nedostatok finančných zdrojov,</i> - <i>vysoký stupeň opotrebenia jednotlivých obecných objektov, potreba údržby, opráv, rekonštrukcií, ako aj zlepšenia vnútorného vybavenia,</i> - <i>potreba súhlasu vlastníkov starých, najmä hospodárskych budov s ich postupným odstraňovaním,</i> - <i>stav a vývoj zdravotného stavu obyvateľstva.</i>

Demografický vývoj a ľudské zdroje.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - takmer jednotná národnostná štruktúra obyvateľov, - dopravné spojenie do zamestnania, škôl, na kultúrne, športové a iné podujatia, - predpoklady priaznivého demografického vývoja počtu obyvateľov, - pomerne vysoká zamestnanosť v obci, - nižšia nezamestnanosť v obci ako je priemer v SR. 	<ul style="list-style-type: none"> - odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce, - nepriaznivá vzdelanostná štruktúra v obci, - málo pracovných príležitostí priamo v obci.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - vznik pracovných príležitostí a ekonomický rozvoj celej oblasti, - vytváranie podmienok pre zamestnanie mladej generácie, - zvyšovanie kvalitatívnej úrovne sociálnej starostlivosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti, existenčné podmienky pre zabezpečenie rodiny, - nezamestnanosť, odchádzanie za prácou.

Záujmové združenia, kultúrne a spoločenské aktivity.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - existujúce objekty: kultúrny dom - organizovanie kultúrnych podujatí detí a mládeže - tradícia v organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedokončená rekonštrukcia kultúrneho domu - menší záujem mladších generácií o záujmovú činnosť, kultúrne a športové aktivity, atď., - nedostatočná zapojenosť podnikateľských subjektov na kultúrno-spoločenských akciách,
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zapojenie všetkých vekových zložiek obyvateľstva na záujmových aktivitách, - poskytovanie priestorov pre stretávanie a organizovanie obecných podujatí, - pokračovanie v tradíciách obce v športových, kultúrnych a spoločenských podujatiach. 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných zdrojov na splnenie spoločenských, kultúrnych a športových zámerov, - slabší záujem, najmä mladších občanov o činnosť v záujmových združeniach v obci.

Ekonomické podmienky a podnikateľské prostredie.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - <i>predpoklady rozvoja podnikania a rozširovania obchodu a služieb pre občanov v obci v cestovnom ruchu,</i> - <i>obecný majetok, možnosti jeho efektívnejšieho využitia, vrátane podnikania s ním.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>potreba využívania verejných zdrojov (EÚ, SR, ,</i> - <i>nízka finančná a daňová sila obce,</i> - <i>vysoký stupeň opotrebenia obecného majetku.</i>
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - <i>zvýšenie finančnej a daňovej sily obce,</i> - <i>príaznivé podmienky pre čerpanie zo štrukturálnych fondov EÚ,</i> - <i>racionalizačné opatrenia a program úspory nákladov na samosprávu.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj obce,</i> - <i>nepriaznivé vplyvy na životné prostredie obce,</i> - <i>celkový rast nákladov na činnosť samosprávy, najmä rast cien energií, služieb, nákladov na verejné účely obce a pod. .</i>

SWOT analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození poskytla prehľad potenciálnych obmedzení i možností pri ďalšom rozvoji obce. Jej zhodnotenie umožnilo stanoviť nevyhnutné priority strategických cieľov v jednotlivých oblastiach a prijať opatrenia na zabezpečenie ich dosiahnutia. Analýza príležitostí a ohrození umožnila odhaliť doteraz nevyužitú šancu a súčasne definovať riziká, s ktorými sa samospráva môže v ďalšom období stretnúť.

8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

8.1. Audit problémov - najdôležitejšie problémy, kľúčové problémy – matrica problémov

Z auditu zdrojov a SWOT analýzy vyplýva kľúčový problém a to je

„nedostatok základných služieb a malý rozvoj investícií pre obnovu a rozvoj obce“.

Kľúčové disparity rozvoja obce Budiš:

V hospodárskej oblasti je to nedostatok podnikateľskej činnosti, na čo nadväzuje nedostatok pracovných príležitostí. Obec nedostatočne využíva potenciál v oblasti cestovného ruchu, ktorý by mohol byť prínosom v rozšírení ponuky pracovných príležitostí. Obyvatelia riešia viac existenčné problémy ako spoločenské. Napriek tomu je kultúrno-spoločenský život pomerne bohatý. Je v záujme obce podporovať a vytvárať materiálne podmienky pre duchovné, kultúrne a športové aktivity mládeže ale aj dospelých a dôchodcov (športoviská, klubovú činnosť, a pod.)

V obci je malý rozsah služieb (obchodu, pohostinstvo) Obyvatelia si zvykli, ale je potrebné riešiť dopravnú dostupnosť či už smerom do Martina, Prievidze alebo Turčianskych Teplíc.

Riešením základných existenčných problémov sa vyrieši aj vzhľad obce (cesty, bytový fond, potoky, životné prostredie celkom), opatera starých ľudí, stabilizácia a index vitality obyvateľstva.

V oblasti ľudských zdrojov patrí ku kľúčovým disparitám slabšia vzdelanostná úroveň obyvateľov obce. Obec ohrozuje negatívny prirodzený prírastok a odchod obyvateľstva do ekonomicky vyspelejších regiónov za prácou. Ďalší základný problém je sociálna inklúzia a ľudské zdroje. Najväčším problémom je starnutie obyvateľstva a odchod mladých ľudí z obce. Živitelia rodín odchádzajú za prácou na dlhodobšie pobyty a v obci zostávajú ženy, deti a dôchodcovia, čo je veľmi negatívny jav pre život rodín ale aj obce.

Nedobudovaná technická infraštruktúra – chýbajúca kanalizácia je istým obmedzením v oblasti zvyšovania kvality života obyvateľov obce. Taktiež je významným indikátorom pre vstup investorov do oblasti. Obec nemá voľné plochy vo svojom vlastníctve.

Hlavné faktory rozvoja obce Budiš:

V hospodárskej oblasti je hlavným faktorom rozvoja nízka zamestnanosť. Je aj sociálnym determinantom zdravia obyvateľstva.

Hospodársky využiteľné sú pozemky na chov oviec a hovädzieho dobytku s kompletnou produkčnou skladbou výroby s možnosťou priameho nákupu produktov.

Cestovný ruch: existuje prírodný, kultúrny, ľudský potenciál obce, ktorý možno efektívne využiť v oblasti rozvoja turistiky, remesiel, rozvoja kultúrnych atraktivít obce. Dôležitým prvkom je propagácia obce a budovanie pozitívneho imidžu. Lokalita je vhodná na rozvoj cykloturistiky.

Existujúce ľudské zdroje možno efektívne zapojiť do rozvoja terciálnej sféry podporou podnikania (vzdelávanie, kurzy, školenia, pomoc pri vypracovaní projektov, rozširovanie internetovej gramotnosti a pod.

Technická a sociálna infraštruktúra : dobudovaním technickej infraštruktúry, výstavbou nových rodinných domov a udrzaním priaznivého životného prostredia sa obec stane prítiažlivou pre mladých ľudí a mladé rodiny, čo bude vplývať na rozširovanie a pozitívne sa to odrazí na demografii obyvateľstva.

Ochrana životného prostredia – uvedomelosť obyvateľov je významným prvkom ochrany životného prostredia. Vychádza z princípov trvaloudržateľného rozvoja ochrany a tvorby krajiny, z potreby znižovať a obmedzovať negatívne dopady ľudskej činnosti na zložky životného prostredia. Významnú úlohu to zohráva aktívny prístup obce v Združení obcí horného Turca na ochranu životného prostredia.

9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC

9.1. PHSR VÚC

Súlad PHSR obce Budiš s PHSR Žilinského samosprávneho kraja:

Dané aktivity akčného plánu sú v súlade s PHSR Žilinského samosprávneho kraja :

Oblasť : konkurencieschopnosť regiónov:

Strategický cieľ 4. Zachovanie rôznorodosti a zlepšenie spolupráce subregiónov pri posilnení pozície Žilinského kraja a Považia v kontexte Európy regiónov

Špecifický cieľ : 4.1 Posilnenie identity subregiónov ako zdroja ich konkurencieschopnosti

Opatrenie : 4.1.3 Posilňovanie miestnej a regionálnej identity obyvateľov s krajinou, v ktorej žijú a

Aktivity:

- Realizovať projekty zamerané na dosiahnutie cieľovej kvality krajiny a zvýraznenie krajinného rázu.
- Zveľadiť prírodné a významné krajinné prvky obcí a regiónu pre zvýšenie ich atraktivity a pestrosti.
- Podporovať zabezpečenie súladu medzi záujmami vlastníkov a užívateľov pozemkov či budov s verejno-prospešnými záujmami obcí a regiónu pri dosahovaní cieľovej kvality krajiny, ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva v obciach a regiónu.
- Zvýšiť atraktivitu verejných priestorov v sídlach - podporovať komplexnú tvorbu a obnovu kvalitných verejných priestorov v sídlach s dôrazom na požiadavky komunity.
- Posilniť spoluprácu architektov, samosprávy a miestnych obyvateľov pri tvorbe verejných priestorov v obciach a mestách s dôrazom na ich atmosféru a imidž miesta, ...

9.2. ÚPN VÚC

Obec nemá vlastný územný plán. V prípade realizácie bude vychádzať z územného plánu Žilinského samosprávneho kraja.

10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA

10.1. Rozvojový potenciál územia, disparity rozvoja

Rozvojová úroveň priestoru a teda i obce je ovplyvnená tromi základnými podmienkami:

- disponibilitou rozvojového potenciálu,
- schopnosťou využitia rozvojového potenciálu,
- vonkajším prostredím, ktoré tvorí legislatíva, ekonomický rozvoj spoločnosti, disponibilita verejných zdrojov a systém ich prerozdelenia.

Rozvojový potenciál obce tvorí je územná a ekonomická priestorová štruktúra, ktorá je systemizovaná v týchto skupinách:

- prírodné zdroje,
- obyvateľstvo,
- miestne hospodárstvo,
- technická infraštruktúra,
- sociálna infraštruktúra,
- miestna samospráva s jej ekonomickými podmienkami.

Keďže jednotlivé podsystémy priestorovej štruktúry sú navzájom späté je ťažké určiť, ktorý z uvedených faktorov je najdôležitejší. Preto pri analýze rozvojových faktorov a rovnako pri ich prognózovaní je potrebné venovať dostatočnú pozornosť všetkým faktorom. Nevyváženosť rozvojových faktorov obmedzuje dynamiku rozvoja a je jednou z príčin rozvojovej diferenciácie medzi obcami a regiónmi.

III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

11. VÍZA A CIELE ROZVOJA OBCE

11.1. Vízia

Vízia: Zvyšovanie kvality života v obci Budiš s dôrazom na zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií.

Tento strategický cieľ je postavený na predpoklade, že obec spoločne so svojimi partnermi zlepši kvalitu života obyvateľov predovšetkým v dvoch hlavných smeroch:

- vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry vytvorí dobré podmienky pre príjemné a bezproblémové bývanie jej obyvateľov - miestna infraštruktúra
- zlepši starostlivosť o ich životné potreby v oblasti sociálnej, duchovnej i materiálnej – vytváranie pracovných príležitostí, vzdelávanie a informovanie

Vysporiadaním majetkových vzťahov bude možné uzatvárať partnerstvá pri budovaní miestnej infraštruktúry, čo podporí rozvoj podnikateľských aktivít a tým zamestnanosť a viac finančných zdrojov použiteľných na rozvoj obce.

Dostatočná a aktuálna propagácia obce, zabezpečené požadované služby podporia rozvoj cestovného ruchu, ale aj záujem o trvalé bývanie.

Celoživotné vzdelávanie a vybudovaná kultúrna a sociálna infraštruktúra zvýši úroveň vzdelanostných aktivít a záujem o spoločenské vyžitie v obci a stabilizáciu obyvateľov.

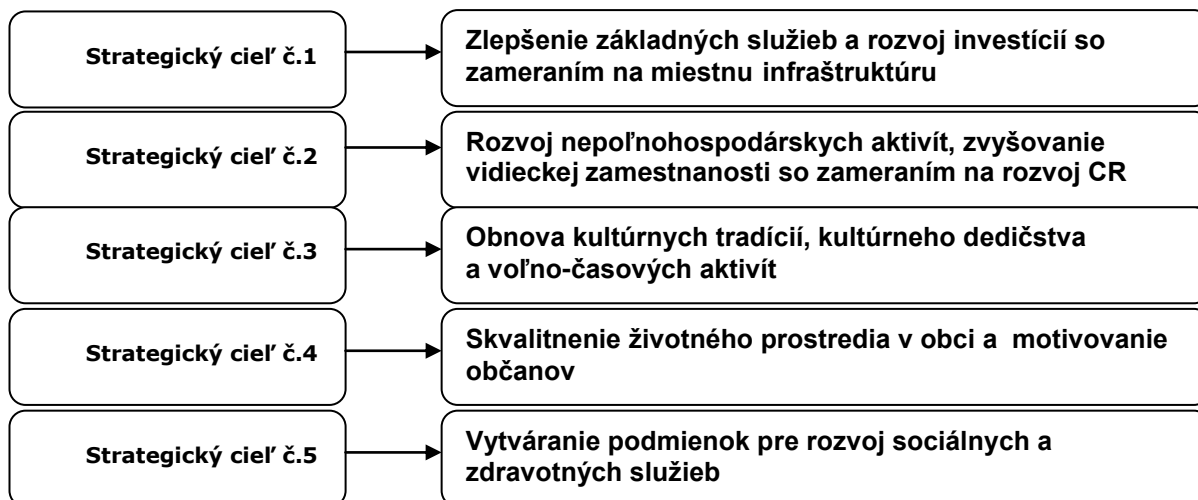
11.2. Ciele stratégie rozvoja

- (prioritné oblasti,) strategický (globálny) cieľ, všeobecné (strategické) ciele, špecifické ciele

Naplnenie dlhodobej vízie rozvoja obce Budiš vedie cez stanovenie a plnenie strategických cieľov rozvoja obce, ich priorit a opatrení. Tieto boli stanovené predovšetkým na základe problémov, ich príčin a dôsledkov v súčasnom stave obce.

Pre naplnenie dlhodobej vízie mesta boli v PHSR obce Budiš stanovené nasledovné strategické ciele:

Schéma strategických cieľov PHSR obce Budiš:

Základným predpokladom pre splnenie stanovených cieľov je získanie potrebných finančných zdrojov. Ide najmä o financie z verejných fondov, resp. z fondov Európskej únie. Okrem verejných finančných zdrojov sa počíta aj s účasťou súkromných zdrojov. Ďalším predpokladom pre úspešné splnenie strategických cieľov je dôsledné vypracovanie a predkladanie programových zámerov a zdôvodnených žiadostí o pridelenie finančných prostriedkov na príslušné inštitúcie.

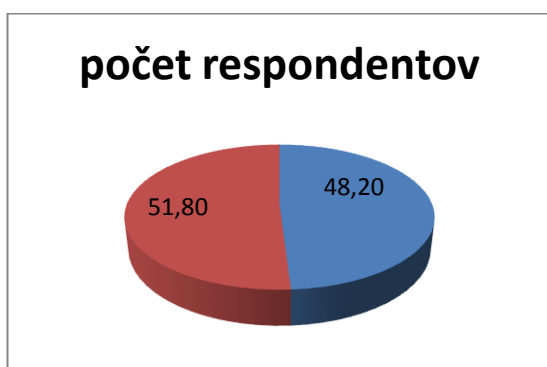
Ciele a zámery vychádzajú z realizovaného prieskumu názorov obyvateľov obce Budiš.

Vybrané údaje:

Tabuľkové a grafické vyhodnotenie otázok dotazníka

1. Štruktúra respondentov podľa pohlavia

	Žien	mužov	spolu
počet	29	27	56
%	51,80 %	48,20 %	100%

2. Veková štruktúra respondentov

Vek	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-70	70-viac	spolu
počet	4	5	7	11	9	5	7	8	56
%	7,0%	9,8%	12,5%	19,6%	16,0%	9,8%	12,5%	14,3%	100%

Prieskum názorov na investičné akcie v %

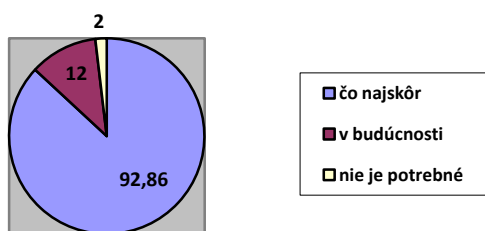
Poradie	Ktoré problémy je potrebné podľa Vás riešiť čo najskôr ?	v %
1.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	92,86
2.	Výstavba oddychových zón, oplatenie, žriedlo	85,7
3.	Uzatvárať partnerstvá so súkromným a verejným sektorom pri vytváraní nových pracovných príležitostí a čerpaní euro fondov v regióne	71,4
4.	Likvidácia čiernych skládok odpadu	71,43
5.	Materiálna podpora činnosti klubu dôchodcov, hasičom, (nová hasičská technika, kosačky)	64,29
6.	Podpora a rozširovanie tradičných kultúrnych podujatí a zapájanie mládeže	64,29
7.	Skvalitnenie systému separácie odpadu	64,29
8.	Vybudovanie kanalizácie obce s napojením na čističku v Diviakoch	57,14
9.	Vysporiadanie pozemkov a výstavba polyfunkčného ihriska	50
10.	Majetkovo - právne vysporiadanie pozemkov v katastri obce	42,8
11.	Podpora projektov obnovy lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu	42,8
12.	Čistenie potoka	42,8
13.	Prevod nehnuteľností okolo horného prameňa „Prdlenka“ pod obec	35,7
14.	Spolupráca so subjektami pôsobiacimi v oblasti sociálnej starostlivosti	35,7
15.	Rekonštrukcia obecných budov – výmena okien a zateplenie fasáda	35,7
16.	Podpora rozvoja cestovného ruchu – spoločná propagácia viacerých obcí – informačné tabule, mapy a pod.	35,7
17.	Rozvoj cyklo dopravy, cyklotrás a turistických trás v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom	21,43
18.	Rekonštrukcia kultúrneho domu (zateplenie, vrchné priestory)	14,28
19.	Vydanie monografie o obci a propagácia kultúrnych hodnôt	0
20.	Vzdelávania v oblasti výpočtovej techniky, práce s počítačom a internetom podľa požiadavky obyvateľov	0

Poradie	Ktoré problémy je potrebné podľa Vás riešiť v budúcnosti ?	v %
1.	Vydanie monografie o obci a propagácia kultúrnych hodnôt	78,57
2.	Rekonštrukcia kultúrneho domu (zateplenie, vrchné priestory)	71,4
3.	Podpora rozvoja cestovného ruchu – spoločná propagácia viacerých obcí – informačné tabule, mapy a pod.	57,14
4.	Rozvoj cyklo dopravy, cyklotrás a turistických trás v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom	57,14
5.	Spolupráca so subjektami pôsobiacimi v oblasti sociálnej starostlivosti	57,14
6.	Prevod nehnuteľností okolo horného prameňa „Prdlenka“ pod obec	50
7.	Podpora projektov obnovy lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu	50
8.	Čistenie potoka	50
9.	Majetkovo - právne vysporiadanie pozemkov v katastri obce	42,8
10.	Rekonštrukcia obecných budov – výmena okien a zateplenie fasáda	42,8
11.	Vzdelávania v oblasti výpočtovej techniky, práce s počítačom a internetom podľa požiadavky obyvateľov	42,6
12.	Vybudovanie kanalizácie obce s napojením na čističku v Diviakoch	35,7
13.	Vysporiadanie pozemkov a výstavba polyfunkčného ihriska	35,7
14.	Podpora a rozširovanie tradičných kultúrnych podujatí a zapájanie mládeže	35,7
15.	Uzatvárať partnerstvá so súkromným a verejným sektorom pri vytváraní nových pracovných príležitostí a čerpaní euro fondov v regióne	28,6
16.	Materiálna podpora činnosti klubu dôchodcov, hasičom, (nová hasičská technika, kosačky)	28,6
17.	Likvidácia čiernych skládok odpadu	28,57
18.	Skvalitnenie systému separácie odpadu	14,29
19.	Výstavba oddychových zón, oplotenie, žriedlo	7,14
20.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	7,14

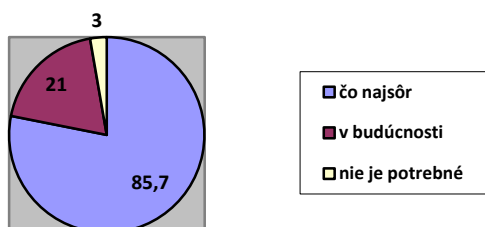

Poradie	Ktoré problémy nie je potrebné podľa Vás riešiť.	v %
1.	Vzdelávania v oblasti výpočtovej techniky, práce s počítačom a internetom podľa požiadavky obyvateľov	42,6
2.	Vydanie monografie o obci a propagácia kultúrnych hodnôt	21,43
3.	Rekonštrukcia obecných budov – výmena okien a zateplenie fasáda	14,2
4.	Majetkovo - právne vysporiadanie pozemkov v katastri obce	7,14
5.	Prevod nehnuteľností okolo horného prameňa „Prdlenka“ pod obec	7,14
6.	Vybudovanie kanalizácie obce s napojením na čističku v Diviakoch	7,14
7.	Vysporiadanie pozemkov a výstavba polyfunkčného ihriska	7,14
8.	Rekonštrukcia kultúrneho domu (zateplenie, vrchné priestory)	7,14
9.	Skvalitnenie systému separácie odpadu	7,14
10.	Rozvoj cyklo dopravy, cyklotrás a turistických trás v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom	7,14
11.	Výstavba oddychových zón, oplotenie, žriedlo	0
12.	Likvidácia čiernych skládok odpadu	0
13.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	0
14.	Uzatvárať partnerstvá so súkromným a verejným sektorom pri vytváraní nových pracovných príležitostí a čerpaní euro fondov v regióne	0
15.	Podpora rozvoja cestovného ruchu – spoločná propagácia viacerých obcí – informačné tabule, mapy a pod.	0
16.	Materiálna podpora činnosti klubu dôchodcov, hasičom, (nová hasičská technika, kosačky)	0
17.	Podpora a rozširovanie tradičných kultúrnych podujatí a zapájanie mládeže	0
18.	Podpora projektov obnovy lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu	0
19.	Čistenie potoka	0
20.	Spolupráca so subjektmi pôsobiacimi v oblasti sociálnej starostlivosti	0

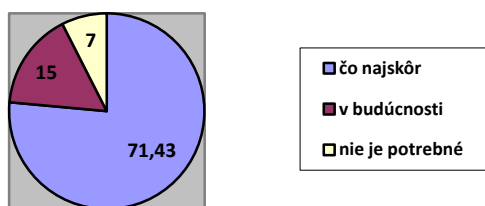
Vybrané ukazovatele v %:
Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov

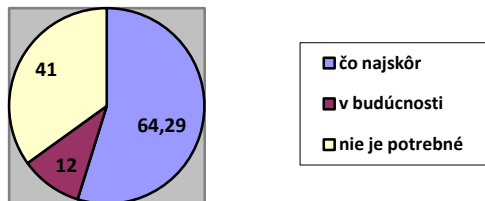
Výstavba oddychových zón, oplotenie, žriedlo.

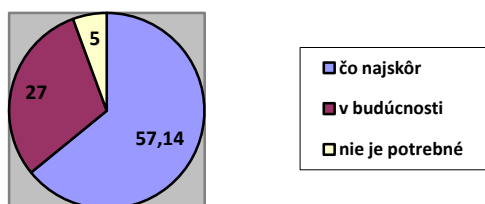
Likvidácia čiernych skládok odpadu

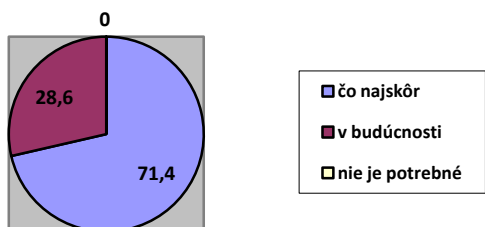
Skvalitnenie systému separácie odpadu

Vybudovanie kanalizácie obce s napojením na čističku v Diviakoch

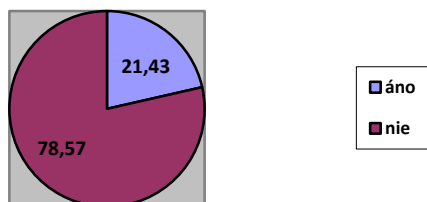

Uzatvárať partnerstvá so súkromným a verejným sektorom pri vytváraní nových pracovných príležitostí a čerpaní euro fondov v regióne

Navštevujete internetovú stránku obce ?

Áno: 12 – 21,43 %
Nie: 44 – 78,57 %

12. FINANČNÝ RÁMEC

12.1. Zdroje financovania stratégie

Financovanie:

- štátny rozpočet,
- rozpočet obce,
- európske fondy,
- súkromné zdroje.

- európske fondy:

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA

OPATRENIE 7 - ZÁKLADNÉ SLUŽBY A OBNOVA DEDÍN VO VIDIECKYCH OBLASTIACH

OPATRENIE 19 - LEADER

PROGRAMOVÁ ČASŤ

I. PROGRAM ROZVOJA

1. PRIORITY A OPATRENIA PROGRAMU

- priority, opatrenia a indikatívne aktivity, väzba na *prioritné oblasti* a ciele

Špecifické ciele vychádzajú z analýz a naplňajú sa aktivitami, ktoré môžu byť realizované v nadväznosti a v určitých časových horizontoch.

Priorita č.1: Obnova a rozvoj obce Budiš

Strategický cieľ č. 1 – Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií so zameraním na miestnu infraštruktúru

Špecifický cieľ : Zlepšiť kvalitu miestnej infraštruktúry
Opatrenie č. 1 – Budovanie miestnej infraštruktúry

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1	Majetkovo - právne vysporiadanie pozemkov okolo horného prameňa „Prdlenka“ a pozemkov pre výstavbu polyfunkčného ihriska,	2014-2020
2.	Výstavba oddychových zón, oplotenie, žriedlo	2016-18
3.	Investície do objektov a lokalít podporujúcich voľno časové aktivity (ihriská, športoviská a pod.) prostredníctvom Prístupu Leader	2016-18
4.	Vybudovanie kanalizačných zberačov s napojením do ČOV v spolupráci s Turvod a.s.	2016-20
5.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	2015-17
6.	Rekonštrukcia obecných budov, vrátane kultúrneho domu so zameraním na zníženie energetickej náročnosti a polyfunkčné využitie	2015-17

Priorita č. 2: Vytváranie pracovných príležitostí v obci Budiš

Strategický cieľ č. 2 – Rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít, zvyšovanie vidieckej zamestnanosti so zameraním na rozvoj cestovného ruchu
Špecifický cieľ č.1 – Vytvoriť podmienky pre vznik nových pracovných miest
Opatrenie č.1.1 – Vidiecka zamestnanosť
Opatrenie č.1.2 – Rozvoj cestovného ruchu

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1.	Uzavierať partnerstvá so súkromným a verejným sektorom pri vytváraní nových pracovných príležitostí a čerpaní euro fondov v regióne prostredníctvom prístupu Leader	2014-2020
2.	Podpora rozvoja cestovného ruchu – spoločná propagácia viacerých obcí – informačné tabule, mapy a pod.	2014-2020
3.	Rozvoj cyklodopravy, cyklotrás a turistických trás v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom	2014-2020
4.	Podpora projektov obnovy lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu	2014-2020

Priorita č. 3: Rozvoj kultúrneho dedičstva

Strategický cieľ č. 3 – Obnova kultúrnych tradícií, kultúrneho dedičstva a voľno časových aktivít
Špecifický cieľ : Zvýšenie návštevnosti a počtu zapojených subjektov do kultúry
Opatrenie č.1 – kultúrne dedičstvo

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1.	Materiálna podpora činnosti klubu dôchodcov, hasičom, (nová hasičská technika, kosačky)	2014-2020
2.	Podpora a rozširovanie tradičných kultúrnych podujatí a zapájanie mládeže	2014-2020
3.	Vydanie monografie o obci a propagácia kultúrnych hodnôt	2014-2020
4.	Vzdelávania v oblasti výpočtovej techniky, práce s počítačom a internetom podľa požiadavky obyvateľov	2014-2020
5.	Spracovanie plánu kultúrno-spoločenských aktivít obce	2014-2020

Priorita č. 4: Zlepšovanie životného prostredia

Štrategický cieľ č. 4 – Skvalitnenie životného prostredia v obci a motivovanie občanov
Špecifický cieľ: Zvýšenie kvality ovzdušia a zvýšenie separácie
Opatrenie č. 1 – Kvalita životného prostredia

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1.	Likvidácia čiernych skládok odpadu	2014-2020
2.	Skvalitnenie systému separácie odpadu	2014-2020
3.	Čistenie potoka	2014-2020
4.	Súťaž o najkrajšiu záhradku a preddomie	2014-2020
5.	Podpora projektov obnovy lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu	2014-2020
6.	Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie na kúrenie (využitie odpadu z lesnej ťažby a bio-odpadu zo záhrad a poľnohospodárskej výroby)	2014-2020

Priorita č. 5: Sociálna a zdravotná oblasť

Štrategický cieľ č. 5 – Vytváranie podmienok pre rozvoj sociálnych a zdravotných služieb
Špecifický cieľ : Vytvorenie systému pomoci obyvateľov v núdzi
Opatrenie č. 1 – Kvalita sociálnych a zdravotných služieb

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1.	Zmapovanie potreby opatrovateľskej a donáškovej služby	2014-2020
2.	Vytváranie partnerstiev so susednými obcami v sociálnej oblasti (stravovanie, škôlka, spoločné projekty ap.)	2014-2020
3.	Podľa požiadaviek obyvateľov riešiť opatrovateľskú službu, prípadne inak zabezpečiť starostlivosť o starých a chorých obyvateľov	2014-2020
4.	Spolupráca so subjektmi pôsobiacimi v oblasti sociálnej starostlivosti	2014-2020

Akčný plán – aktivity (zoznam investícií) je zostavený podľa výsledkov dotazníkového prieskumu. Poradie dôležitosti ale nie je určené, vzhľadom na špecifické podmienky, ktoré budú definované až v jednotlivých výzvach v rámci Programu rozvoja vidieka SR a podľa reálnych možností obce. Akčný plán je ale realizovateľný v uvedenom časovom období a všetky plánované investície sú rovnocenné.

II. IMPLEMENTČNÝ RÁMEC PROGRAMU

2. ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU

- 2.1. Sociálno-ekonomické partnerstvo
- 2.2. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie programu
- 2.3. Organizačné zabezpečenie implementácie programu

Na realizáciu stratégií bude potrebné používať nielen vlastné zdroje, ale bude hľadať aj finančné zdroje z iných zdrojov. Obec sa bude usilovať o získanie dotácií v rámci pomoci EÚ – Partnerská dohoda na roky 2014 – 2020 a ďalších grantových systémov podporujúcich princíp environmentálny, cezhraničnej spolupráce, rozvoja ľudských zdrojov a pod.

Pre programové obdobie operačných programov 2014 – 2020 je obec zaradená medzi obce do 1000 obyvateľov a čeranie finančných prostriedkov bude prioritne prostredníctvom **Programu rozvoja vidieka, opatrenie 7 a 19.**

3. ZÁKLADNÝ IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

- 3.1. Indikatívny finančný rámec programu
- 3.2. Realizačný rámec opatrení

OPATRENIE 7 - ZÁKLADNÉ SLUŽBY A OBNOVA DEDÍN VO VIDIECKYCH OBLASTIACH

Podopatrenie: **7.2 Podpora investícií do budovania, zlepšenia alebo rozšírenia všetkých typov malej infraštruktúry vrátane investícií do obnoviteľných zdrojov energie a úspor energie**

Názov operácie:

Využitie obnoviteľných zdrojov energie

Opis operácie:

Výstavba nových, rekonštrukcia, modernizácia a oprava zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove – napr. zriaďovanie kotolní a príslušných rozvodov pre budovy v majetku obce (napr. vykurovanie a zohrievanie vody v obecnom úrade, nájomných bytov, kultúrneho domu a pod.). Oprávnenými môžu byť aj investície smerujúce k zvyšovaniu energetickej efektívnosti budov (napr. zatepľovanie, výmena okien, regulácia vykurovacej sústavy), ale len ak sú súčasťou projektu, ktorý je spojený s využívaním OZE.

Názov operácie:

Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov

Opis operácie:

- výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd;
- výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok – za predpokladu, že prispievajú k ekonomickému rozvoju, verejnému záujmu, k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a bezpečnosti obyvateľov, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehĺbovanie existujúcich obecných studní.

Podopatrenie: **7.3 Podpora infraštruktúry širokopásmového internetu vrátane jej budovania, zlepšenia a rozšírenia, podpora pasívnej infraštruktúry širokopásmového internetu a zabezpečenie prístupu k širokopásmovému internetu a verejnému e-governmentu**

Názov operácie:

Budovanie širokopásmového internetu

Opis operácie:

- Vytvorenie prístupu k širokopásmovému internetu prostredníctvom budovania prístupových sietí vrátane zriadenia verejne prístupného miesta.

Podopatrenie: **7.4 Podpora investícií do zriaďovania, zlepšenia alebo rozšírenia miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane služieb v oblasti voľného času a kultúry a do súvisiacej infraštruktúry**

Názov operácie:

Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Opis operácie:

- investície súvisiace so zlepšovaním vzhľadu obcí a s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – úprava verejných priestranstiev, tvorba parkov, výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov;
- zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia
- investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu
- Investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov)
- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov

Podopatrenie: **7.5 Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu**

Názov operácie:

Rozvoj a marketing vidieckeho cestovného ruchu

Opis operácie:

- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry - kultúrne a prírodné dedičstvo, národné kultúrne pamiatky a pamiatkové územia, prírodné úkazy, historické, prírodné a iné zaujímavosti, zriadenie múzejných zariadení a galerijných zariadení a pod.;
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov;
- marketing a manažment služieb vidieckeho cestovného ruchu a propagácie územia rôznymi formami (tlačené/elektronické formy propagácie, podujatia zamerané na propagáciu, veľtrhy ...);
- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách;
- informačné body, smerové tabule, KIOSK.

OPATRENIE 19 – LEADER

Podopatrenie: **19.1 Prípravná podpora**

Názov operácie:

Budovanie kapacít, tréningy a sieťovanie za účelom prípravy a implementácie stratégie miestneho rozvoja

Opis operácie:

Prístup zdola nahor je jednou z efektívnych možností zapojenia miestnych obyvateľov na vidieku do rozhodovacieho procesu na lokálnej úrovni. Na to je však potrebné poznať možnosti daného územia a zmobilizovať miestne obyvateľstvo a zapájať ho aktívne do procesov rozhodovania. Cieľom podopatrenia je tak pripraviť vidiecke verejno-súkromné partnerstvá, ktoré v programovom období 2007 – 2013 nerealizovali prístup LEADER. Výsledkom budú pripravené partnerstvá, schopné uchádzať sa o podporu v rámci nástroja CLLD a schopné efektívne pripraviť a implementovať stratégiu CLLD, ktorá vznikne v nadväznosti na budovanie lokálnych kapacít správnym uplatňovaním strategického plánovania, vytváraním sietí, informovanosťou o prístupe zdola nahor, zanalyzovaním potrieb a problémov daného územia a ďalších

základných znakov metódy LEADER/CLLD. Výsledky budú prispievať k príprave a vytvoreniu predpokladu na zvýšenie kvality života na vidieku na území SR.

Podopatrenie: 19.2: **Podpora implementácie operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou**

Názov operácie:

Implementácia opatrení v rámci CLLD

Opis operácie:

V nadväznosti na oblasti, ktoré budú môcť realizovať MAS v rámci stratégií CLLD z EFRR v rámci CLLD v IROPe a s cieľom doplnkovosti PRV a IROP v oblasti podpory CLLD, sa v rámci opatrenia LEADER stanovujú nasledovné oblasti, ktoré budú môcť MAS v rámci stratégií CLLD financovať z EPFRV v nadväznosti na uvedené priority a oprávnené opatrenia v časti 8.2.16.2 tohto opatrenia:

Oblasti zamerania v rámci LEADER:

1. *Konkurencieschopnosť a diverzifikácia poľnohospodárstva a lesníctva* – podpora podnikov, malých fariem, mladých farmárov, cieľom má byť zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesníctva, podpora začatia podnikania, umiestnenie produktov na trh, investície do spracovania a marketingu miestnych výrobkov, krátke dodávateľsko-odberateľské reťazce, diverzifikácia poľnohospodárskej výroby.
2. *Kvalita života* – obnova a rozvoj obcí cez investície do drobnej infraštruktúry a miestnych služieb, zveľaďovanie vidieckeho priestoru, vytváranie podmienok pre podnikateľskú, komunitnú, spolkovú a športovú činnosť obyvateľov, posilňovanie tradícií, histórie územia a zvykov
3. *Vidiecky cestovný ruch (VCR)* – verejné a súkromné investície do rozvoja VCR, investície, ktoré zvýšia a podporia využitie potenciálu VCR v území, zlepšia kvalitu služieb, vytvoria doplnkové služby, investície do podpory agroturizmu, marketing a propagácia, infraštruktúra VCR, investície v oblasti rozvoja cykloturistiky a pod.
4. *Technológie šetrné k životnému prostrediu, inovácie a vedomostná základňa vo vidieckych oblastiach a využívanie IKT* – investície do OZE, vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, investície podporujúce využívanie IKT.

Podopatrenie 19.3 **Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnych akčných skupín**

Názov operácie:

Príprava a vykonávanie projektov spolupráce MAS

Opis operácie:

v rámci podopatrenia projektov spolupráce, môže ísť o 2 typy spolupráce:

1. Národná – MAS, ktorá je vybraná a schválená RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja v spojení s inou schválenou MAS a/alebo s verejno-súkromnými partnerstvami, ktoré pracujú na princípoch LEADER na území SR,
2. Nadnárodná – MAS, ktorá je vybraná a schválená RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja v spojení s inou schválenou MAS v EÚ a/alebo s verejno-súkromným partnerstvom, ktoré pracujú na princípoch LEADER, na území EÚ alebo 3 krajín.

4. MONITORING

Overiteľnosť a kontrolovateľnosť opatrenia:

Riziká implementácie opatrenia

- procesy verejného obstarávania
- výber prijímateľov
- informačný systém
- kontrola žiadostí o platbu

Opatrenia na zmiernenie rizika implementácie:

- povinnosť postupovať v zmysle legislatívy o verejnom obstarávaní vrátane aplikovania sociálneho aspektu pri verejnom obstarávaní;
- overiteľnosť a kontrolovateľnosť je zabezpečená systémom administratívnych kontrol a kontrol na mieste v zmysle legislatívy upravujúcej kontroly investičných opatrení.

5. ČASOVÝ HARMONOGRAM

Príprava technickej dokumentácie k stavebnému povoleniu – 3 – 4 mesiace

Termín vyhlásenia výziev – minimálne 1 x v roku

Termín realizácie tvorby a spravovania projektovej žiadosti – 2-3 mesiace

Proces verejného obstarávania – min. 2 mesiace

Podľa finančných možností je možné realizovať niektoré opatrenia súbežne, následne alebo v rámci spoločných projektov.

Odhad realizácie PHSR vychádza preto zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania.

Finančnú náročnosť pri riešení konkrétnych opatrení bude možné stanoviť až v akčných plánoch podľa aktuálnej menovej politiky.

Vzor realizácie opatrení akčného plánu je v Prílohe č.1.

Akčné plány na jednotlivé volebné obdobia (4 roky) schvaľuje obecné zastupiteľstvo podľa dostupnosti finančných prostriedkov a časových možností.

Každý akčný plán musí byť:

1. Reálny podľa finančných a časových možností.
2. Konkrétny - rieši príčinu špecifického cieľa
3. Flexibilný – podľa možnosti spoločného postupu všetkých zúčastnených strán.
4. Transparentný – verejné prístupný a kontrolovateľný.
5. Monitorovateľný a hodnotiteľný v merateľných jednotkách.

Modelová štruktúra programovej časti (realizačný rámec opatrení- akčný plán) –vzorový príklad pre jednu prioritu

Všeobecný cieľ I. Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií so zameraním na miestnu infraštruktúru												
Priorita 1 Obnova a rozvoj obce Budiš												
	Indikatívne aktivity	Monitorovacie ukazovatele	Financovanie v tis. EUR								Zdroje	
			celkovo	vlastné zdroje		externé zdroje						
				O bec	Mi estne zdroje	EÚ fondy + národné spolufinanc.	E Ú iné	Štá tny rozpočet	V ÚC	Súkr omné (investori)		I né
Špecifický cieľ I. Zlepšiť kvalitu miestnej infraštruktúry												
Opatrenie 1. Budovanie mestskej infraštruktúry	- dobudovanie komunitného centra - rekonštrukcia obecných budov so zameraním na zníženie energetickej náročnosti	- počet m2 rekonštruovanej plochy - % zníženia emisií CO2 - % úspora energií ročná - počet návštevníkov centra	180	20	2	150			5		3	Program rozvoja vidieka, obec
	- budovanie informačného systému - budovanie kamerového systému - rekonštrukcia miestneho rozhlasu	- počet informačných systémov - počet kamier - dĺžka rekonštrukcie rozhlasu	25	2		23						Program rozvoja vidieka, obec
	- Investície do objektov a lokalít podporujúcich voľčasové aktivity prostredníctvom prístupu Leader	- počet nových architektonických prvkov - počet návštevníkov	650	5	150	300			45	150		Program rozvoja vidieka, obec , prístup Leader/CL LD